

Miodrag Miško Petrović

Likovna kolonija: SANDŽAK INSPIRACIJA UMETNIKA

Ne želim da bežim od subjektivnosti, počinjem iz mog ugla, bolje rečeno iz mog srca, da pišem ovaj tekst.

Kada sam pozvan da budem jedan od učesnika Likovne kolonije SANDŽAK INSPIRACIJA UMETNIKA, prva misao je bila: trideset šest godina je prošlo, proteklo (ili sam ja protekao?) od kada sam poslednji put bio u Novom Pazaru i Sopoćanima! Obhrvale su me uspomene isprepletane tugom i setom zbog brzog i prebrzog protoka vremena i radost zbog ponovnog odlaska i susreta sa krajem, pohranjenim u jednoj

od fioka mog života. Prvi put u mojem, sada već dugom i odmaklom životu, nisam pitao ko će još od umetnika učestvovati u radu kolonije. Sama činjenica da ću opet biti u Novom Pazaru i Sopoćanima, bila mi je dovoljna.

Zbog ranije zakazanih obaveza kasnio sam dva dana. Na autobuskoj stanici u Novom Pazaru sačekao me ljubazni domaćin i odavno poznat i priznat umetnik, Direktor Doma kulture, Džengis Redžepagić. Ekstrovertan po prirodi, pričalica i komunikator, posle razmene uobičajenih verbalnih ljubaznosti, ja sam sve do hotela Sopoćani uglavnom ćutao. Bio sam istinski uzbuđen, radoznao, pogledom sam iz Džengisovog automobila pokušavao da prepoznam i dozovem onaj Novi Pazar od pre trideset šest godina. Naravno, to je bilo nemoguće. Onako kako sam se ja menjao i izmenio za taj

veliki period ljudskog života, tako se i Novi Pazar izmenio, sazeo, porastao. Svejedno, bilo mi je uzbudljivo da kroz prozor posmatram i gledam ljude, žene, muškarce, decu, upijao sam razlike u oblačenju, divio se nekim uspešno odrađenim urbanističkim rešenjima i rezovima građevinara i žalio za porušenim i nikad nadoknadivim biserima stare arhitekture. Iako svestan da se to radi i u gradu iz kojeg dolazim, po hiljaditi put sam se u sebi pitao, odkud u ljudima ta želja da se ruši staro a vredno a zida i gradi nešto što odudara i ne uklapa se u ambijent i ne poštuje kontinuitet koji je pokazatelj evolucije i ljudi i grada u kojem žive.

Kako smo se približavali Sopoćanima moje uzbuđenje je raslo. Brdoviti predeli, šume, "živa voda" čiji se šum i žubor proticanja čuo uprkos rada motora automobila, doprinosili su ubrzavanju kucanja mog srca. Kada sam, na bregu ispred nas, pre nego smo skrenuli desno ka hotelu Sopoćani, ugledao manastirsku crkvu Svete Trojice, zadužbinu Kralja Uroša, moje zadovoljstvo je bilo potpuno. Tako mi se bar u tom trenutku činilo. Hotel Sopoćani u kojem smo bili smešteni, delo je evropski poznatog arhitekta i akademika Dragiše Brašovana. Majstorski i uz poštovanje tradicije i predela u kojem se nalazi, Brašovan je projektovao jedno istinsko remek delo. Hotel je ukomponovan u okolinu kao da oduvek tu postoji.

Džengis me je upoznao sa članovima likovne kolonije. Radoznao od kada znam za sebe, otvorenog uma za sve informacije, odmah sam primetio veliki raspon u godinama učesnika. To mi nije zasmatalo, naprotiv. Osoba do koje mi je životno stalo odavno je izrekla: ŽIVELE RAZLIKE. Shvativši da to nosim u sebi usvojio sam to kao sopstveno životno geslo. Najmlađa učesnica ima dvadeset četiri a ja kao najstariji, uskoro punim šezdeset jednu godinu. Kada sam joj već pomenuo godine, počecu od nje. Umetnici, učesnici ovogodišnje likovne kolonije SANDŽAK INSPIRACIJA UMETNIKA su bili: Stefanija Petrovska iz Makedonije, Nebojša Pilipović iz Beograda, Edin Kapllani iz Ulcinja, Crna Gora, Nataša Prtinac iz Novog Pazara, Merima Turbić i Senka Hukić iz Tuzle, Bosna i Hercegovina, Mihal Đurovka iz Kisača kraj Novog Sada, Ana Kalinović iz Beograda, Marijela Ivailova i Emil Mladenov iz Pernika, Bugarska i ja, Miodrag Miško Petrović iz Beograda. Ukupno jedanaest umetnika. Konstatujem: dovoljno!

U životu sam prošao "sito i rešeto", odavno sam spreman i sposoban da se snađem i uklopim u bilo koju sredinu i bilo koju i bilo kakvu grupu ljudi ali ne pamtim da sam skoro bio zajedno sa takvom "ekipom", kako sam nas nazvao, u kojoj u međusobnim odnosima, komunikacijama i bilo kakvim relacijama, nije bilo

ekscenčnih trenutaka ni u tragovima što bi rekli hemičari! Naprotiv, od prvog trenutka je stvorena pozitivna i kreativna atmosfera i takva ostala do kraja, čak i obogaćena međusobnim svakodnevnim druženjem, radom, konsultacijama i razgovorima bez i trunke sujete, mlađih prema starijima i obratno. Trebalo je samo prisustvovati rastanku i opraštanju pa bi reči bile suvišne. Nekoliko umetnika/ca je došlo u koloniju kao "zamena" za pozvane umetnike. Tvrdim da slučaja nema! Postoje u Kosmičkim razmerama nama nepoznata pravila i regule, raznorazna kako i zašto. I narod kaže: "Sve će doći na svoje mesto." Kako god, "ekipa" likovne kolonije SANDŽAK INSPIRACIJA UMETNIKA pamtiće dugo, dugo, pre svega izuzetnu kompaktnost i bezrezervnu otvorenost svih učesnika kolonije, svih članova "ekipe".

Nemoguće je i bilo bi nepravedno, zaobići domaćine, Džengisa Redžepagića i Rešada Prtinca, po vokaciji naše kolege, koji su učinili sve, počev od izuzetnog smeštaja, o hrani je bolje da i ne govorim, preko dobrog materijala, platna i odličnih akrilnih i uljanih boja, do njihove iskrene ljubaznosti, srdačnosti i gostoljubivosti. Dobri organizatori a to

sam kao čovek koji decenijama prati sva likovna dešavanja, već znao, omogućili su nam da posetimo značajne istorijsko-kulturne građevine: Altuna Alem džamiju, Petrovu crkvu, Đurđeve stupove a Sopoćani su nam bili "na pet minuta". Pošto red nalaže da se progovori i o umetnicima i delima koja su nastala u koloniji, sa zadovoljstvom ću se posvetiti i tome. Edin Kapllani, mladi umetnik iz Ulcinja koji je Akademiju likovnih umetnosti završio u Prištini, za deset dana boravka napravio je malu izložbu. Činilo se, da su mu dali još platna, bio bi spreman da ih oslika ni malo ne gubeći na kvalitetu. Ekspresivan, snažan u gestu, škrt u bojama (sa razlogom), podsetio me na velikana Petra Lubardu. Edin je bio i jeste živi dokaz da je Crna Gora rasadnik vrsnih i samosvojnih umetnika, pre svega slikara.

Stefanija Petrovska, Makedonka, najmlađa učesnica kolonije, studije slikarstva je završila u Bugarskoj. Lepa, šarmantna, talentovana, uradila je nekoliko izuzetno dobrih slika, koje je zbog svog burnog temperamenta, često menjala, doradivala ili čak počinjala iz početka, "uništavajući" prethodnu sliku. Rezultat je uvek bio, bolja, kompozicijski, u crtežu i boji, slika. Posедуje ogromnu energiju koja će joj uz rad pomoći da na svojim slikama uskladi svoj mentalni svet i buran temperament.

Nebojša Pilipović Pilo iz Beograda, priznat i poznat slikar, globtroter i svetski čovek, iznenađujuće se, za one koji znaju podatak da ne "ide po kolonijama", lako i jednostavno uklopio i ne samo uklopio, nego je najčešće bio u središtu opšte pažnje. Elokventan, duhovit, umešan u komunikaciji, doprinosio je ne malo prethodno pomenutoj pozitivnoj atmosferi u koloniji. Njegova dela odišu kombinacijom ekspresivnosti u unutarnjeg poriva za čistom bojom, bila ona cinober plamteća ili sveži ultramarin. Ostavio je dela koja bi u svakom trenutku mogao da izloži na svojoj samostalnoj izložbi.

Nataša Prtinac, jedini učesnik iz grada domaćina, Novog Pazara, Akademiju je završila u Prištini. Suptilna i kao osoba i kao umetnik, vredna i radina, ostvarila je u koloniji dela kojih se ne bi postideo ni njen profesor. Njena platna su imaginarni sfumato prostori u kojima nevezani lebde (nama) neidentifikovani objekti, plod kombinacije njene svesti i podsvesti. Naizgled smirene i uravnotežene, njene slike u svojim slojevima kriju vatrenost i grozničavost.

Senka Hukić, Tuzlanka, Akademiju je završila u Sarajevu. Grafičarka je po sopstvenom izboru i nervu. Izuzetno druželjiva i ljubimica cele kolonije, duhovita i komunikativna, ostavila je koloniji zanimljive slike. Zadovoljstvo je bilo prisustvovati procesu razmazivanja crne grafičke boje (bitumena?) širokim potezima po platnu. Drastičan odnos chiaro-scuro ublažila je sivo-plavom pozadinom. Tu nije bio kraj. Intervenišući raznim alatima, u crnu boju je unela samo njoj poznate arabeske nalik na najlepšu špansku čipku.

Mihal Đurovka iz Kisača mestanca pokraj Novog Sada, završio je Akademiju u Novom Sadu kod uglednih profesora H. Tikveše i J. Rakidžića. Introvertan, u "svom svetu", trebalo je da prođe vreme (a nikad nije kasno) da se uključi u "ekipu". Imali smo zadovoljstvo da otkrijemo njegovu suptilnu duhovitost, obrazovanost i samosvojnu komunikativnost. Njegove slike predstavljaju mentalno koncipirana monohromatska "polja" ispunjena kratkim linijama širine kista, postavljenim u svim mogućim smerovima. Daljim radom i istraživanjem, Mihal može i sigurno hoće, da ode dalje u nadgradnji svog sadašnjeg rada.

Ana Kalinović iz Beograda, interesantna i kao umetnica i kao osoba. Nazivali smo je "planinčica", "crvenkapa", "divokoza" i kako već ne. Ustajala je u cik zore, na terenu iznad hotela bi prvo odradila svoje Tai Či vežbe a zatim odlazila u istraživanje livada, šuma, izvora... pentrala se po vrljetima i nalazila "prečice" od kojih bi divokozama zastao dah, da se spusti niz

urvine. To se dešavalo i preko dana.

Slika, drlja po platnu naslonjenom na kamenu zid hotela, prekrštenih nogu i odjednom je nema! Sve to ima veze sa slikama koje je ostavila za sobom. Iz "mutljaga" ili prvobitnog haosa koji je vladao prvih nekoliko dana na njenim platnima, izronile su imaginarne a stvarne građevine, postojane i stabilne, umetnički opravdane.

Merima Turbić takođe Tuzlanka i takođe je završila Akademiju u Sarajevu, kao njena drugarica i koleginica Senka. Inteligentna i radoznala ali ne napadno, smirena i i strpljiva, kad progovori duhovita. Njene "slike", namerno stavljam znakove navoda, dakle njene slike su bukvalno vez koncima u dijapazonu od crnog do zlatnog po platnu. Posmatrajući je kako staloženo i mirno ubada iglu i menjajući boju konca, stvara neverovatno igru linija i boja ne bežeći od posvesti, setio sam se svog detinjstva i žena koje su pijući kafu i razgovarajući, iglom i koncem na zategnutoj podlozi đerđefa, "odlazile" u neke duge predele i svetove.

Mariela Ivailova umetnica iz Bugarske, tiha ali druželjubiva, vredna, znala je da ostane slikajući u ateljeu do same zore. Na njenim platnima preovlađuje tzv. lirski sadržaj. Ni malo se ne obazirući na rad ostalih, Mariela je dosledno sprovodila na platnima svoje stavove, osećanja i virtuoznost u slikanju. Nije malo onih koji bi njeno slikarstvo svrstali u dekorativno ali je sigurno veći broj onih (konsumenata) koji bi voleli da im u stanu vise Marieline slike. Na Marielinim slikama preovlađuju predstave cveća, grančica sa listovima poznatog i izmaštanog bilja... i sve to povezuje dobar osećaj za sklad boja.

Emil Mladenov umetnik iz Bugarske, na prvi, varljivi pogled tih i povučen, komunikativan je i duhovit na "engleski" način. Odličan crtač (što postaje retkost među slikarima!), gledao

sam ga kako ili dok počinje sliku. Preciznim potezima četke, koristeći neutralnu mešavinu boja sa palete, realistički je dočarao unutrašnjost crkve sa delom kupole gledano iz tzv. žablje perspektive. Sećam se da sam mu rekao: potpiši se, slika je završena. Dobar je i slikar, on ne ispunjava crtež bojom, crtež je samo polazište. Jedinu manu (po meni) je činjenica što ne ume (zna) da stane. Emil ima jaku potrebu da u odličnu sliku ubacuje "gomile" detalja koji su svaki ponaosob izvrsno slikani ali često "uguše" zaokruženo delo.

I kao poslednji i najstariji učesnik kolonije, ja, Miodrag Miško Petrović. Pomenuću kurioziteta radi da sam studirao kod profesorke Akademika Ljubice Sokić i profesora Akademika Stojana Čelića kod kojeg sam diplomirao. Kuriozitet se sastoji u dijagonalno suprotnim slikarskim pogledima i stavovima mojih profesora, veza bi jedino mogla biti njihova obrazovanost i visoki intelekt. Nadam se da sam tražeći i našavši svoj put, način slikanja, istraživanja u svim oblastima likovnosti, ustvari rezultanta proizašla iz "sukoba" dva giganta srpskog slikarstva. U koloniji sam nastavio da slikam ono, što slikam više od trideset godina, ženski akt. Kratko vreme nikome pa ni meni ne dozvoljava da se u koloniji slikom bavim na način na koji to radim u svom ateljeu. Svestan te činjenice, eksperimentisao sam unoseći u aktive bojene fleke, tačkice u dijapazonu od crvene do zelene, kvadrate koje sam tretirao kao patch-work...

Mislim, čak tvrdim, da je likovna kolonija SANDŽAK INSPIRACIJA UMETNIKA ove godine dobila za svoju kolekciju vredna dela, slike koje će na izložbi u novembru mesecu u Novom Pazaru, zasjati individualnom snagom svakog umetnika/ce a siguran sam da će i odisati slogom, druženjem i ljubavlju koje smo sve vreme osećali jedni prema drugima, prema domaćinima, Sopoćanima i Novom Pazaru.